

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-01-23

Ärendenummer GSF-2025-00096

Handläggare

Isabelle Asadian Strandman

E-post:

isabelle.asadian.strandman@grundskola.goteborg.se

Förändrad kapacitet på Björsaredsskolan F-3 och Guldhedsskolan F-9, läsår 2025/2026

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

1. Grundskolenämnden fastställer kapaciteten i förskoleklass på Björsaredsskolan F-3 till noll (0) för läsåret 2025/2026. Ansvarig utbildningschef får mandat att, vid behov, besluta om utökad kapacitet utifrån de lokalförutsättningar som beskrivs i tjänsteutlåtande daterat 2025-01-23.
2. Grundskolenämnden fastställer kapaciteten i förskoleklass på Guldhedsskolan F-9 till noll (0) för läsåret 2025/2026.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Antalet elever i Göteborgs grundskolor har minskat och förväntas fortsätta minska under de kommande åren. Detta leder till mindre resurser för grundskoleförvaltningens verksamhet och ställer krav på organisatoriska anpassningar för att kunna upprätthålla en hög kvalitet i undervisningen. Förvaltningen har utifrån detta gjort avvägningar mellan var kapaciteten bör anpassas för att få så bra effekt som möjligt för verksamheterna och barnen, både de som är aktuella för skolplacering och de som går på skolorna idag. En av anpassningarna som bedöms vara nödvändig är att inte öppna en förskoleklass i vissa skolor.

Inför kommande läsår föreslår förvaltningen att Björsaredsskolan F-3 och Guldhedsskolan F-9 inte tar in några elever i förskoleklass läsåret 2025/2026, det vill säga att kapaciteten fastställs till noll.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Varje elev genererar en elevpeng som används för att finansiera skolans verksamhet. Färre elever ger därmed en lägre budget. Utgångspunkten i förvaltningens arbete med att fastställa kapacitet är att så långt det är möjligt utifrån Göteborgs Stads regler för skolplacering, ge förutsättningar för fulla klasser. Det ger i sin tur bättre förutsättningar för skolornas ekonomi och möjlighet att nyttja resurserna till undervisning snarare än tomma skolplatser.

Vidare är större skolor med flera parallella klasser generellt mer bärkraftiga genom att de är bättre rustade för att hantera förändringar i elevantal, oavsett om det handlar om ökning eller minskningar. Mindre skolor är mer sårbara för sådana svängningar, vilket gör det svårare att planera för långsiktig kvalitet och skapa trygghet för både elever och medarbetare. Grundskolenämnden har fattat beslut om principer för hur stora skolor bör vara för att bli bärkraftiga och förslagen i detta ärende tar avstamp i dessa.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar om att inte ta in elever i förskoleklass på två skolenheter. I fallet med Björsaredsskolan F-3 rör det sig om en liten skolenhet som utifrån sin storlek är särskilt sårbar för att inte få fulla klasser. Förändringen kan dock leda till att vissa elever kan behöva skolskjuts, utifrån individuella bedömningar.

I Guldhedsskolans fall handlar det om en skola som står inför omfattande renoveringar som kommer kräva evakuering. Genom att minska elevantalet på skolan skapas inte bara bättre förutsättningar för verksamheten, det möjliggör också att färre elever behöver evakueras vilket också kan leda till minskade kostnader.

Förvaltningen bedömer att förslagen ger utbildningsområdena bättre förutsättningar att skapa ekonomiskt, pedagogiskt och organisatoriskt bärkraftiga skolor. Alternativet till att stoppa antagningen på dessa skolor hade varit att ytterligare minska antagningen på andra skolor i aktuella områden. Med hänsyn till befolkningsprognoserna för områdena och befintlig överkapacitet bedömer förvaltningen att en sådan strategi inte hade varit långsiktigt ekonomiskt hållbar.

Bedömning ur ekologisk dimension

I centrum finns det flera skolor nära varandra. Det innebär att om Guldhedsskolan F-9 inte tar in elever i förskoleklass kan resvägarna för eleverna bli marginellt längre, i de flesta fall ca 100–500 meter. Det är avstånd som fortsatt möjliggör att ta sig till skolan till fots eller med cykel. Genom att placera färre elever på Guldhedsskolan F-9 möjliggörs också behov av färre evakueringslokaler i samband med planerad renovering, vilket innebär att lokaler i staden nyttjas mer effektivt. Generellt påverkar evakueringslokaler närmiljön negativt och det är därför bra ur ekologiskt perspektiv att begränsa användandet av dessa.

I Östra Angered, där Björsaredsskolan F-3 finns, är avstånden mellan skolorna längre än i stora delar av övriga staden. Genom att inte placera elever i förskoleklass på Björsaredsskolan F-3 blir resvägarna för eleverna längre, och som längst bedöms resvägen bli nära fyra kilometer. Detta kan leda till fler elever som ansöker om skolskjuts eller blir körda till skolan av vårdnadshavare, snarare än att gå eller cykla till skolan.

Bedömning ur social dimension

Bedömning av barnets bästa

Guldhedsskolan F-9

Inför förslagen förändring har olika alternativt undersökts, för att se vilken skola som bäst lämpar sig att reducera kapaciteten på. Då överkapaciteten främst är i mellanområde Guldheden-Landala, har i första hand de skolenheter som är i det området undersökts, Guldhedsskolan F-9 och Mossebergsskolan F-2. Förvaltningen har även undersökt andra skolor som skulle kunna vara aktuella i närliggande områden. Bedömningen har gjorts utifrån bland annat närhet till alternativa skolor, antal elever som påverkas, antal syskon som påverkas och förutsättningar för skolan att bedriva kvalitativ verksamhet.

Förvaltningens bedömning är att Guldhedsskolan F-9 är mest lämplig att reducera elevkapaciteten i förskoleklass på. Motiveringen till varför övriga skolor har valts bort finns under rubriken Förslagen förändring.

Förändringen skulle innebära minst påverkan på resvägarna för eleverna i området, där avstånden bedöms kunna bli 100–500 meter längre för vissa, men fortsatt inom ramen för regelverket för skolplacering.

Vidare står Guldhedsskolan F-9 inför en omfattande renovering som medför att evakuering måste ske. Renoveringen väntas ha stor påverkan på verksamheten, främst för de yngsta eleverna. Ur ett barnperspektiv är det att föredra att så få elever som möjligt befinner sig på skolan under renoveringsperioden. Dels för att underlätta evakueringen, dels för att minska påfrestningen på verksamheten som i sin tur påverkar elevernas arbetsmiljö.

Förslaget får konsekvenser för de elever som har äldre syskon på Guldhedsskolan F-9. Inför Önska skola läsår 2025/2026, har 18 elever som är aktuella för förskoleklass syskon på skolan som gör att de omfattas av syskonförtur. Majoriteten av syskonen går i årskurs 4–6, medan enstaka elever går i årskurs 3. Konsekvensen blir att syskon kommer att hamna på olika skolor, vilket påverkar både eleverna och familjernas möjlighet till hämtning och lämning. Förvaltningen har undersökt de kapacitetsmässiga möjligheterna för de äldre syskonen att beviljas skolbyte till de skolor de yngre syskonen kan tänkas få placering på om vårdnadshavarna önskar detta, och utifrån aktuell status ser det ut att finnas platser i flera av fallen.

Sammantaget är bedömningen att alternativet att inte placera elever i förskoleklass på Guldhedsskolan F-9 är den lösning som är bäst utifrån ett barnperspektiv för både de elever som ska börja förskoleklass och befintliga elever. Den största konsekvensen blir för de elever som har syskon på skolan, där nackdelen av att syskon separeras har behövt vägas mot fördelarna med att skapa bättre förutsättningar på skolorna i området överlag och Guldhedsskolan F-9 i synnerhet.

Björsaredsskolan F-3

Förvaltningen bedömer att kapaciteten i området bäst anpassas genom att inte placera elever på Björsaredsskolan F-3 och istället samla platserna i förskoleklass på Bergumsskolan F-9. Motiveringen till varför övriga skolor har valts bort finns under rubriken Föreslagen förändring.

Genom att samla verksamheten på Bergumsskolan F-9 ges bättre förutsättningar för kvalitet och kontinuitet i undervisningen. Bergumsskolan F-9 har ett större elevunderlag och därmed bättre förutsättningar för flexibilitet utifrån elevernas behov. För de elever som hade fått placering på Björsaredsskolan F-3, kommer förslaget innebära en mer sammanhållen skolgång, då dessa elever inte kommer behöva byta skola i årskurs fyra.

Förändringen innebär att resvägen för samtliga elever som annars hade fått placering på Björsaredsskolan F-3, blir längre. För 17 elever kommer resvägen bli mellan 2,1–3,8 kilometer.

Sex av de elever som är aktuella för förskoleklass i området har syskon på Björsaredsskolan F-3 som gör att de omfattas av syskonförtur. Syskon kommer separeras fram till mellanstadiet, då det är vanligt förekommande att elever från Björsaredsskolan F-3, fortsätter sin skolgång i årskurs 4 på Bergumsskolan F-9. Förvaltningen har undersökt de kapacitetsmässiga möjligheterna för de äldre syskonen att beviljas skolbyte till Bergumsskolan F-9, där de yngre syskonen kan tänkas få placering, och utifrån aktuell status ser det ut att finnas platser i flera av fallen.

De längre avstånden får konsekvenser för de familjer som har barn på olika skolor, framför allt sett till logistiken med hämtning och lämning. I detta område är det dock vanligt med skolskjuts och det är också sannolikt att det kan bli aktuellt med skolskjuts för ett flertal av eleverna som får långa resvägar i och med föreslagen förändring.

Den sammanvägda bedömningen är att föreslagen förändring är den bästa av möjliga alternativ sett till ett barnperspektiv för de allra flesta av eleverna, men att det medför konsekvenser i form av framförallt längre resvägar och att elevunderlaget på Björsaredsskolan F-3 minskar.

Genom beskrivna resonemang bedöms förslagen vara de beslut där barnets bästa, i enlighet med 1 kapitlet 10 § skollagen, har varit utgångspunkt.

Samverkan

Information på särskild samverkansgrupp organisation och budget (SSG) den 28 oktober och förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 11 november samt 9 december 2024. Samverkan genomförd på FSG den 27 januari 2025.

Ärendet

Grundskolenämnden har att ta ställning till förslag om att fastställa kapaciteten till noll i förskoleklass på Björsaredsskolan F-3 och Guldhedsskolan F-9, läsåret 2025/2026.

Utbildningscheferna har delegation att besluta om skolornas kapacitet, men ärendet lyfts till politiskt beslut eftersom det bedöms vara av principiell karaktär när skolan inte tar in några elever i en årskurs. Förslaget avser endast läsåret 2025/2026 och innebär att det inte placeras elever i förskoleklass på de aktuella skolorna det läsåret.

Beskrivning av ärendet

Kapacitetsplanering

Göteborgs Stad ansvarar för att tillhandahålla skolplatser för elever i åk F-9. För att så långt som möjligt uppnå en balans när det gäller behov och tillgång till skolplatser i ett område görs löpande analyser och bedömningar. Som grund för kapacitetsplaneringen finns bland annat bedömning om framtida behov av skolplatser utifrån befolkningsutveckling samt nationell och kommunal styrning kopplat till placering av elever. Hänsyn tas även till tidigare sökmönster till fristående skolor och söktryck i relation till det faktiska antalet elever som börjar på en skola. En väl planerad kapacitet ger bättre förutsättningar för att använda förvaltningens resurser till undervisning, snarare än tomma skolplatser. Varje år görs kapacitetsanalyser inför nästkommande läsåret inför att eleverna ska önska skola, samt inför förvaltningens lokalbehovsplan för långsiktiga behov.

Kapacitetsläget inför skolplacering läsåret 2025/2026

Inför skolplaceringar i förskoleklass läsåret 2025/2026 är förvaltningens bedömning att det finns balans mellan elever och kapacitet i de flesta områdena, men att det i vissa områden råder brist på platser alternativt stort överskott. Stora överskott av platser medför att skolorna får mindre pengar per klass och skapar behov av kostnadsbesparingar. Det kan innebära att skolan behöver minska personal eller dra ner på andra budgetposter, såsom material eller läromedel. Det är därför viktigt med fulla klasser för att undvika en ineffektiv organisation och möjliggöra att skolans resurser kan gå till undervisning. De områden som bedöms ha stora överskott är:

- Södra Skärgården
- Askim-Hovås
- Bratthammar-Näset-Önnered
- Östra Angered
- Guldheden-Landala

I de fall det bedöms finnas stora överskott av platser har förvaltningen genomfört de åtgärder som ryms inom befintligt mandat, såsom att begränsa kapacitet på vissa skolor, men det krävs ytterligare åtgärder för att uppnå en kapacitet i balans. Ärenden har lyfts för nämndbehandling i takt med att åtgärder har utretts och förslag till beslut tagits fram. Områdena Södra Skärgården (N609-0398/24), Askim-Hovås och Bratthammar-Näset-Önnered har hanterats i tidigare ärenden (GSF-2024-04617). I aktuellt ärende lyfts de kvarvarande områdena, Östra Angered och Guldheden-Landala.

Skolenhetsutredningen – nämndens långsiktiga styrning

Grundskolenämnden har 2020-06-24 antagit principer för en ny skolenhetsorganisation och gett förvaltningen i uppdrag att successivt implementera dessa (N609-0574/20). En

central utgångspunkt i principerna är att bärkraftigheten för en skolenhet bygger på att en viss elevvolym krävs för att enheten ska kunna fullfölja hela sitt uppdrag.

För skolenheter i årskurserna F-6 bedöms en elevvolym på cirka 600–1 000 elever vara bärkraftig, medan motsvarande för årskurserna 7–9 är 500–900 elever. Denna bedömning grundar sig på både ekonomiska och pedagogiska överväganden. Av nämndens beslut framgår att förvaltningen kontinuerligt ska arbeta för att lämna de minsta skolenheterna. Dessa definieras som skolor med färre än ca 150 elever, men det kan finnas undantag beroende på geografiska förutsättningar, socioekonomisk situation och pedagogisk inriktning.

När organisationen nu behöver anpassas till följd av färre elever, arbetar förvaltningen utifrån grundskolenämndens beslut om principer för ny skolorganisation. En central fråga är om det är lämpligare att minska antalet förskoleklasser på en större skola för att undvika att stoppa antagningen på en mindre skola, eller om det motsatta alternativet bör väljas.

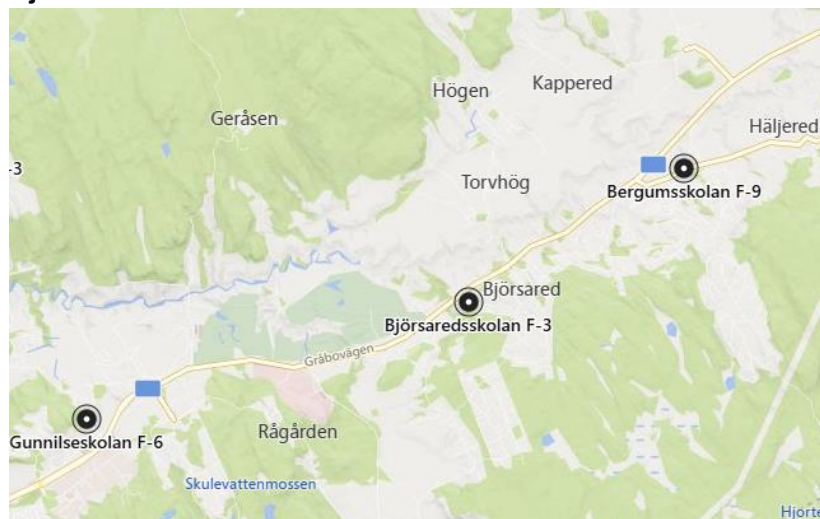
Beslut av denna karaktär är komplexa och kräver att flera faktorer tas i beaktande. I regel behövs en kombination av olika åtgärder som kompletterar varandra för att uppnå önskad effekt. De fastställda principerna ger dock ett stöd för att förvaltningen vid förändringar ska försöka undvika att behålla eller etablera små och mindre bärkraftiga skolorganisationer.

Kopplingen mellan kort- och långsiktig kapacitetsplanering

När förvaltningen arbetar med kapacitetsplaneringen av skolplatser görs det kontinuerligt avvägningar mellan behov och förutsättningar på kort respektive lång sikt.

Utgångspunkten är att åtgärder på kort sikt i så stor utsträckning som möjligt ska genomföras med hänsyn till långsiktiga behov och konsekvenser. Det gör att åtgärder på kort sikt i regel tar hänsyn till den styrning som finns för skolstrukturen på lång sikt, med utgångspunkt i bland annat skolenhetsutredningens principer, regelverket för skolplacering, kapacitet- och lokalmässiga förutsättningar samt budget.

Björsaredsskolan F-3

Elevunderlag i förskoleklass i Östra Angered läsår 2025/2026

I mellanområde Östra Angered finns det idag 93 folkbokförda sexåringar. Befolkningsprognosen visar på ett stabilt elevunderlag 2025 och 2026 innan befolkningen förväntas minska något. Bortfallet till fristående skolor brukar vara relativt lågt i detta område. Sammantaget är därmed förvaltningens prognos att det kommer behövas ca 90 skolplatser i förskoleklass i området för läsår 2025/2026.

I området finns kapacitet för ca 130 elever i förskoleklass fördelat på tre skolor: Gunnilseskolan F-6, Bergumsskolan F-9 och Björsaredsskolan F-3. Gunnilseskolan F-6 och Björsaredsskolan F-3 har kapacitet för en klass vardera, medan Bergumsskolan F-9 har kapacitet för tre. Det innebär att det förväntas finnas en överkapacitet motsvarande ca 40 skolplatser.

I sammanhanget kan nämnas att Bergumsskolans kapacitet är mer komplex än de två övriga skolornas. Detta då skolan har årskurs F-9, särskild undervisningsgrupp, många olika skolbyggnader samt pågående renoveringar med bland annat begränsningar i tillgång till specialsalar. Det medför att kapaciteten är svår att överföra mellan stadier. Läsår 2025/2026 bedöms exempelvis kapaciteten i förskoleklass vara högre än väntat elevunderlag, medan kapaciteten i mellanstadiet begränsas kraftigt av pågående renoveringar och medför behov av evakuering. Evakuering är planerad till Gunnilseskolan F-6 och förutsätter att bygglov för förlängning av skolans moduler beviljas.

Utifrån var barnen bor idag är förvaltningens bedömning att överskottet av skolplatser uteslutande kommer drabba Björsaredsskolan F-3 och Bergumsskolan F-9. Det gör att Gunnilseskolan F-6 inte är aktuell att minska kapacitet på.

Bland barnen som är aktuella för att önska skola läsår 2025/2026, som är berättigade till syskonförtur, finns det ca sex barn som har äldre syskon på Björsaredsskolan F-3, motsvarande är ca 26 barn på Bergumsskolan F-9 och ca 14 barn på Gunnilseskolan F-6.

Elevutvecklingen på sikt i Östra Angered och koppling till långsiktig skolstruktur
Östra Angered har en svagt sjunkande befolkning i åldern 6–12 år och en relativt oförändrad befolkning i åldern 13–15 år. Det innebär att behovet av skolplatser bedöms minska något på sikt. På längre sikt, efter 2030, finns planer på ett hundratal nya bostäder i Gunnilse vilket kan bida till en något ökad befolkning.

Kapaciteten på skolorna i området varierar stort från Björsaredsskolan F-3, som har kapacitet för en parallell i åk F-3, till Bergumsskolan F-9 som har kapacitet för 3–5 paralleller i åk F-9. Det gör att förutsättningarna för att bedriva kvalitativ undervisning och att möjliggöra kontinuitet i undervisningen varierar stort mellan skolorna.

En stor del av kapaciteten i området utgörs av tillfälliga lokaler vid Gunnilseskolan F-6 och Bergumsskolan F-9 och det pågår och planeras för ett flertal projekt för att optimera lokalerna på skolorna på sikt.

På Bergumsskolan F-9 pågår bland annat ett projekt för ombyggnation av storkök och matsal. Tidsplanen för projektet innebär att ombyggnationen av kök och matsal förväntas vara klar i juni 2026 och att ny slöjdsal, som behövs till följd av ombyggnationen av storköket och matsalen, ska vara klar sommaren 2027. För att undervisningen för eleverna ska löpa på så bra som möjligt finns det planer på att evakuera en årskurs i mellanstadiet på Bergumsskolan F-9 till Gunnilseskolan F-6 under byggtiden.

Den långsiktiga planen för att ersätta de tillfälliga lokalerna i hela området är bland annat att bygga en ny skola i Gunnilseområdet. Detaljplan för ny skola startades för cirka tio år sedan, innan grundskoleförvaltningen bildades 2018, och har således ingått i en långsiktig planering sedan grundskolan var organiserad i stadsdelsförvaltningar.

Grundskoleförvaltningen ser att en ny skola i Gunnilse skulle ge möjlighet att på sikt organisera om skolorna i området för att i högre grad uppnå skolenhetsutredningens principer. Den nya skolan förväntas skapa bättre förutsättning för verksamheterna och elevernas undervisning. Exakt hur skolorna ska organiseras i framtiden kommer att utredas inom förvaltningens ordinarie arbete med skolstruktur, och är således inte en del i beslutet i aktuellt ärende.

Föreslagen förändring

Förslag till beslut är att kapaciteten på Björsaredsskolan F-3 fastställs till noll i förskoleklass för läsåret 2025/2026.

Anledningen till att förvaltningen landat i Björsaredsskolan F-3 är att Bergumsskolan F-9 och Björsaredsskolan F-3 sammantaget förväntas ha en överkapacitet på ca 40 skolplatser i förskoleklass läsåret 2025/2026. Det finns en stor risk för att överkapaciteten fördelas mellan båda skolor med resultatet att båda skolorna får halvfulla klasser. Överkapaciteten väntas vara såpass stor att den inte kan lösas endast med att minska kapaciteten med en klass. Elevunderlaget är dock för stort för att kunna minska med två klasser.

Det innebär att risken för halvfulla klasser kvarstår oavsett var kapaciteten minskas. Konsekvensen för de båda skolorna blir då att en förhållandevis stor del av elevpengen går till att finansiera tomma skolplatser snarare än undervisning. Detta skulle kunna medföra särskilt stora konsekvenser för undervisningen på Björsaredsskolan F-3, som är en så pass liten skola, att den inte bedöms ha förutsättningarna för att klara att bedriva kvalitativ och robust verksamhet för eleverna under de förutsättningarna.

Genom att istället samla förskoleklassverksamheten på Bergumsskolan F-9 skapas bättre förutsättningar för kvalitet och kontinuitet i undervisningen. Skolan har ett större elevunderlag och bättre förutsättningar för flexibilitet utifrån elevernas behov. Det skulle också innebära att eleverna som annars hade gått på Björsaredsskolan får bättre möjligheter till sociala sammanhang och socialt utbyte på Bergumsskolan F-9 där det finns fler jämnåriga elever.

Nackdelarna är att resvägarna för eleverna som hade hamnat på Björsaredsskolan F-3 blir längre. Beroende på avstånd till busshållplats eller huruvida resvägen bedöms som säker eller inte, kan det också bli aktuellt med skolskjuts. Regelverket för skolplacering kommer dock fortsatt kunna uppfyllas på så vis att de elever som får längre än 2 kilometer till skolan får plats på en garantiskola. Vidare utgår syskonförturen för de elever som annars hade kunnat få placering på Björsaredsskolan F-3. Å andra sidan är Bergumsskolan F-9 den naturliga skolan att byta till i årskurs 4. I de sex fall där syskon delas upp mellan de båda enheterna rör det sig således sannolikt om en begränsad tidsperiod innan de åter kan gå på samma skola igen.

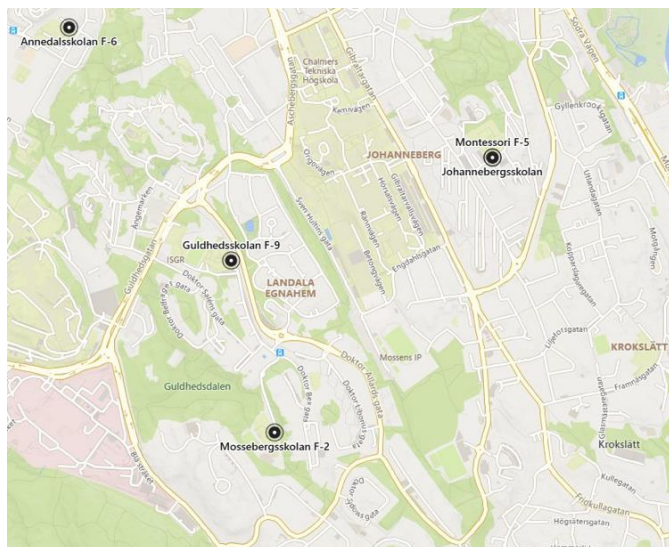
Förslaget skulle innebära att det inte tas in elever i förskoleklass på Björsaredsskolan F-3 för andra året i rad. Skolan kommer således endast ha totalt ca 45 elever i årskurs 2 och 3 läsåret 2025/2026, jämfört med dagens ca 60 elever i åk 1–3. Här har en avvägning behövt göras mellan vad som är bäst för befintliga elever på Björsaredsskolan F-3 och Bergumsskolan F-9 samt de elever som är aktuella att önska skola kommande läsår. Resvägar till skola, möjlighet att hålla ihop syskon och förutsättningar för kvalitet och kontinuitet i undervisningen är drivande faktorer. Bedömningen är att det aktuella förslaget är det som är bäst för de elever som ska börja förskoleklass samt befintliga elever på Bergumsskolan F-9. Förslaget innebär att Björsaredsskolan F-3, som redan idag är en liten skola, blir ännu mindre.

Ur ett elevperspektiv är den sammanvägda bedömningen att det är bättre att samla verksamheten, både utifrån att kunna samla resurser, skapa möjligheter till flexibilitet i verksamheten samt skapa möjligheter att i högre grad anpassa verksamheten utifrån elevernas behov. Förslaget går också i linje med nämndens styrning om principer för skolverksamheter.

Då förslaget hänger ihop med ett parallellt ärende om evakuering av elever i mellanstadiet på Bergumsskolan F-9, föreslås utbildningschef få mandat att, vid behov, besluta om utökad kapacitet på Björsaredsskolan F-3. Detta skulle kunna bli aktuellt om bygglov inte beviljas för de moduler som behövs för planerad evakuering.

Anledningen till att Gunnilseskolan F-6 valts bort är att skolan ligger geografiskt långt ifrån området där elevunderlaget är lågt. Avståndet till Björsaredsskolan F-3, som ligger närmast, är ca fyra kilometer. Samtliga elever som i förvaltningens simuleringar skulle fått förskoleklass på Gunnilseskolan F-6, skulle få mer än två kilometer (2,1–4,5 kilometer) till alternativa skolor om det inte skulle tas in elever på Gunnilseskolan F-6. För 23 av eleverna skulle resvägen bli mer än tre kilometer, vilket kan jämföras med att inte placera på Björsaredsskolan F-3, där tio elever skulle få mer än tre kilometer. Att inte placera på Gunnilseskolan F-6 skulle dock innebära mycket längre resvägar för flest av de yngsta eleverna, som enligt regelverket för skolplacering ska ha kortast resväg, än om kapaciteten på någon av de två andra skolorna skulle justeras. Det skulle också medföra att 14 syskon till elever på Gunnilseskolan F-6 inte skulle få möjlighet att gå på samma skola som sina äldre syskon.

Guldhedsskolan F-9

Elevunderlaget i förskoleklass i Guldheden-Landala läsår 2025/2026

I mellanområde Guldheden-Landala finns det idag 116 folkbokförda sexåringar. Befolkningsprognosen visar på en kraftig minskning, jämfört med det antal som bor i området idag och bortfallet till fristående skolor brukar vara högt. I området finns två kommunala skolor, Guldhedsskolan F-9 och Mossebergsskolan F-2. Det är ca 18 respektive sju barn som är aktuella för förskoleklass 2025/2026 som är berättigade till syskonförtur till skolorna.

Det sker också ett visst flöde mellan området och skolor i närliggande områden, såsom Annedalsskolan F-6, Johannebergsskolan Estetiska F-6 och Johannebergsskolan Montessori F-5, vilket gör att frågan behöver ses utifrån en större helhet.

Inför läsår 2025/2026 är elevunderlaget i Krokslättsområdet högt och söktrycket på skolorna i området brukar också vara högt. Vidare är det 11 respektive 16 barn med rätt till syskonförtur som är aktuella för skolplacering. Det medför att det förväntade behovet av skolplatser är högt på Johannebergsskolan Estetiska F-6, Johannebergsskolan Montessori F-5 och delvis Mossebergsskolan F-2 utifrån dess geografiska läge och möjlighet att avlasta Krokslättsområdet.

I de norra delarna av Centrum finns det viss överkapacitet i mellanområdet Olivedal-Haga-Annedal-Änggården. Dessa platser kommer behövas för att kompensera för brist på platser i Majorna. Det finns också viss överkapacitet i mellanområdet Norra Centrum. I området finns en kommunal grundskola, Gustaviskolan F-6. Skolan har en parallell och byggs för närvarande ut för att kunna organiseras om från att ha åk F-5 till F-6.

Beroende på hur väl befolkningsprognosen stämmer är förvaltningens bedömning att överkapaciteten i Guldheden-Landala, med hänsyn taget till kapaciteten på skolor i närliggande områden, kommer vara mellan 20–40 skolplatser i förskoleklass läsår 2025/2026. Utifrån var eleverna bor, tidigare söktryck och hur många syskon som är aktuella för skolplacering är förvaltningens bedömning att överkapaciteten kommer fördelas över ett flertal skolor, med risk för halvfylla klasser på de flesta av skolorna i närområdet.

Elevutveckling på sikt i Guldheden-Landala och koppling till långsiktig skolstruktur

Utifrån befintliga befolkningsprognoser väntas elevunderlaget sjunka något de närmsta åren i mellanområde Guldheden-Landala samt närliggande områdena Norra Centrum och Olivedal-Haga-Annedal-Änggården. Elevunderlaget i närliggande Krokslättsområdet väntas däremot öka. Områdena påverkas dock mycket av ett flertal större byggnationsplaner, såsom expansion av Evenemangsstråket, vilket talar för att behovet av skolplatser kommer öka kraftigt på sikt, främst efter 2030.

Bortfallet till fristående skolor är högt i centrala Centrum och området är därför särskilt sårbart för förändringar gällande friskolor.

I centrala Centrum är det i nuläget brist på platser i högstadiet, samt låg- och mellanstadiet i framförallt Krokslätt. Den överkapacitet som finns i nuläget är således avgränsad till yngre åldrar och de centrala delarna av Centrum, främst Guldheden-Landala.

Ingen av skolorna i de aktuella områdena uppnår skolenhetsutredningens principer om volym och tre av skolorna, Mossebergsskolan F-2, Johannebergsskolan Montessori F-5 och Montessoriskolan Elyseum 6–9 avviker också från principerna för årskurser. Vidare finns det ett stort renoveringsbehov av Guldhedsskolan F-9, som är den största skolan i centrala Centrum.

För att parera de sjunkande elevunderlagen i nutid och de potentiellt kraftigt ökade elevunderlagen på sikt, är det särskilt viktigt att skolorna i området har en bärkraftig organisation. Skolor med få elever totalt och/eller få paralleller per årskurs blir särskilt sårbara för ändrade elevunderlag, då det är svårare att anpassa en redan liten verksamhet. Vidare har skolorna i centrala Centrum generellt lägre socioekonomiska index, vilket medför lägre elevpeng per elev och gör att de är särskilt beroende av att komma upp i högre elevvolym.

I samband med att elevunderlaget sjunker i området skapas utrymme för att börja planera för en framtida skolstruktur som i högre grad uppfyller skolenhetsutredningens principer. Då det är stora beroenden mellan olika skolor och byggprojekt, samt brist på större marktytor i området, behöver många olika scenarier övervägas.

För att få klarhet i vilka scenarier som är möjliga att genomföra har förvaltningen beställt ett antal förstudier av de tekniska förutsättningarna för vissa skolor. Bland annat har en förstudie om att göra om Guldhedsskolan F-9 till en högstadieskola beställts, samt en ny F-6 skola i Mossen. Arbetet är således i ett väldigt tidigt skede och det finns ännu inte förslag på hur skolstrukturen i området bör vara.

Sammantaget finns det utifrån den långsiktiga planeringen inte någon specifik skola som lämpar sig särskilt mycket för att inte ta in elever i förskoleklass läsåret 2025/2026. Det finns dock ett flertal aspekter, såsom skolornas befintliga skick, geografiska läge, volym och uppfyllda kriterier utifrån skolenhetsutredningens principer som kan vara vägledande. Nedan beskrivs hur förvaltningen resonerat kring respektive skola och varför förslaget landade på just Guldhedsskolan F-9.

Föreslagen förändring

Förslag till beslut är att kapaciteten på Guldhedsskolan F-9 fastställs till noll i förskoleklass läsåret 2025/2026.

Elevunderlaget i centrala delarna av Centrum förväntas vara lågt läsåret 2025/2026 och risken för halvfylla klasser på ett flertal skolor bedöms vara hög. Det medför stora ekonomiska konsekvenser som kommer påverka skolornas möjligheter att bedriva god undervisning. Skolorna i Centrum är särskilt sårbara för detta, då de har relativt lågt socioekonomiska index vilket ger lägre elevpeng.

I valet av *Guldhedsskolan F-9* har en bedömning gjorts både över skolorna i närområdet, och skolorna i angränsande områden. Anledningen till att förvaltningen föreslår just *Guldhedsskolan F-9* är bland annat att det skulle innebära liten påverkan på resväg för eleverna. I de flesta fall är bedömningen att resvägarna blir 100–500 meter längre. Det är en skola med stora utmaningar med innemiljö och ventilation samt begränsad skolgårdsyta. Skolan står inför en större renovering där verksamheten kommer behöva evakueras. Arbetshypotesen är att evakuering kommer ske på skolgården, vilket i sin tur innebär att skolgården, som är särskilt viktig för yngre elever, minskar än mer. Genom att minska antalet elever på skolan möjliggörs mindre evakueringsbehov vilket både gynnar befintliga elever på skolan och minskar kostnader för evakueringslokaler.

Ur ett längre perspektiv har förvaltningen beställt en förstudie för att undersöka möjligheterna att på lång sikt göra om *Guldhedsskolan F-9* till en högstadieskola, med utgångspunkt i skolenhetsutredningens principer. Det skulle möjliggöra en mer effektiv organisation, med bättre förutsättningar att bedriva ändamålsenlig undervisning. Det har inte inletts någon formell utredning om skolenhetsförändring ännu, men om det skulle bli aktuellt att organisera om *Guldhedsskolan F-9* i framtiden skulle ett stoppat intag i förskoleklass läsåret 2025/2026 gå i linje med det.

Johannebergsskolan Estetiska F-6 och *Johannebergsskolan Montessori F-5* i Krokslättsområdet föreslås inte utifrån deras geografiska läge, historik av högt söktryck, högt antal berörda syskon samt att det inte kommer vara möjligt att uppfylla kravet på närhet i regelverket för skolplacering om kapaciteten skulle begränsas på någon av dessa skolor.

Mossebergsskolan F-2 valdes bort utifrån dess geografiska läge och möjlighet att avlasta Krokslättsområdet, utifrån perspektivet att kunna uppfylla regelverket för skolplacering. *Mossebergsskolan F-2* är en väldigt liten skolenhet (två paralleller i årskurs F-2) vilket gör skolan särskilt sårbar för elevminskningar. Utifrån skolenhetsutredningens principer skulle det vara rimligt att minska intaget på skolan för att på sikt fasa ut skolenheten, men då det inte finns tillräckligt med kapacitet i området för att klara behovet av skolplatser utan den ser förvaltningen inte att det är möjligt att lägga ner enheten i närtid. Det är därför särskilt viktigt att skolan får så goda förutsättningar som möjligt utifrån den begränsade kapaciteten den har, för att säkerställa så god kvalitet som möjligt för samtliga elever på skolenheten.

Gustaviskolan F-6 valdes bort utifrån likande skäl som *Mossebergsskolan F-2*. Det som särskiljer *Gustaviskolan F-6* är att det är den enda kommunala skolan som finns i mellanområde Norra Centrum. Om intaget skulle stoppas här skulle det innebära att det inte skulle finnas något kommunalt alternativ inom ramen för regelverket för en stor del elever boende i den delen av staden. *Gustaviskolans* geografiska läge gör den därför särskilt angelägen.

Annedalsskolan F-6 valdes bort utifrån att det råder brist på skolplatser i förskoleklass i Majornaområdet. Det är 16 barn aktuella för skolplacering som är berättigade till syskonförtur till Annedalsskolan F-6. Om kapaciteten skulle begränsas där skulle det innebära att majoriteten av skolplatserna skulle gå till syskon och möjligheten att erbjuda skolplatser både sett till närhet för barnen som bor i Majorna och utifrån önskemål skulle begränsas kraftigt.

Förvaltningens bedömning

Några av de främsta orsakerna till att grundskoleförvaltningen bildades 2018 var att öka kvaliteten i undervisningen samt öka likvärdighet mellan skolor för att alla elever ska få tillgång till undervisning av hög kvalitet. Ett viktigt verktyg förvaltningen för att möjliggöra detta är att ge skolorna så goda förutsättningar som möjligt sett till fulla klasser, vilket ger goda budgetmässiga förutsättningar för rektor.

För att rektor ska ha goda förutsättningar att planera sin verksamhet är det viktigt att den planerade kapaciteten fastställs i så god tid som möjligt. Ju tidigare kapaciteten är fastställd, desto tidigare kan eventuell rekrytering eller omställning av personal inledas, planering av nästa års verksamhet förberedas och scheman läggas. Detta är viktiga delar i att skapa goda förutsättningar för undervisningen. Därför är förvaltningens rutin att kapaciteten fastställs i december året innan det nya läsåret startar.

Tidplanen hänger också ihop med att vårdnadshavare ges möjlighet att önska skola för sina barn mellan 15 januari och 15 februari. För att de ska ha en korrekt bild av vilka skolor som är möjliga att önska är det viktigt att den tänkta organisationen är klar. Anledningen till att aktuellt förslag inte lyfts tidigare är att det funnits osäkerheter som gjort att bedömningarna tagit extra lång tid. Förvaltningen bedömer ändå att det är viktigt att beslut fattas skyndsamt, både för att möjliggöra för elever och vårdnadshavare att önska andra skolor och för att skolorna i så god tid som möjligt ska kunna planera sin organisation.

I det aktuella ärendet har elevunderlaget avvikit så mycket från tillgängliga platser att de åtgärder förvaltningen kan göra inom sitt mandat inte bedöms räcka. Förvaltningen bedömer att det är nödvändigt att kapaciteten i förskoleklass begränsas helt på Björsaredsskolan F-3 och Guldhedsskolan F-9 läsåret 2025/2026 för att möjliggöra en bättre fördelning av skolplatser i de båda aktuella områdena i stort.

Förändringen innebär att syskon till elever på de båda skolorna inte får möjlighet att önska samma skola som sina äldre syskon. I båda fall har förvaltningen undersökt de kapacitetsmässiga möjligheterna för de äldre syskonen att beviljas skolbyte till de skolor de yngre syskonen kan tänkas få placering på om vårdnadshavarna så önskar, och utifrån aktuell status ser det ut att finnas platser i de flesta av fallen.

Sedan tidigare har kapaciteten i Centrum begränsats genom enhetsförändringar på Landalaskolan F-3 och Nordhemsskolan F-9, men åtgärderna räcker inte för att uppnå en balans i skolplatser läsåret 2025/2026. Kapaciteten i Östra Angered har justerats innevarande läsåret genom att inte placera elever i förskoleklass på Björsaredsskolan F-3. Elevunderlaget för nästa läsåre förväntas bli ännu lägre än innevarande läsåre och behovet att begränsa kapaciteten läsåret 2025/2026 är därmed ännu större. Det som skiljer aktuellt ärende från tidigare ärenden om till exempel Landalaskolan F-3 och Nordhemsskolan F-9 är att detta ärende endast avser kapaciteten för en årskurs ett specifikt läsåre. Beslutet innebär inte att intaget stoppas på skolorna permanent.

I båda områden pekar prognoserna på låga elevunderlag under ett flertal år framöver, men det finns tidiga planer på byggnation i båda områden på lång sikt. I båda fall rör det sig om byggnationer som sannolikt sker först efter år 2030. Utifrån aktuellt elevunderlag, effektivt resursutnyttjande och förvaltningens uppdrag att skapa goda förutsättningar för likvärdig, kvalitativ undervisning ser förvaltningen inte att det är möjligt att behålla all tillgänglig kapacitet öppen i väntan på framtida byggnation. I de fall det finns förutsättningar för enhetsförändringar utreder förvaltningen sådana och ger förslag till beslut, men i dessa två fall finns inte något sådant förslag i nuläget. Förvaltningen jobbar dock löpande med både kortsiktig och långsiktig planering och bedömningen är att aktuellt förslag inte hindrar möjligheten till att i framtiden skapa bärkraftig skolstruktur i de båda områdena.

Protokollsutdrag skickas till

Grundskoleförvaltningens ledningsgrupp

Maria Andersson

Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg

Avdelningschef Planering och utveckling